

НАУЧНИ ПАРАДИГМИ НА НОВИЯ ПЪТ НА КОПРИНАТА – СЪСТОЯНИЯ И ПЕРСПЕКТИВИ

Стоян Денчев, Белла Тетевенска, Ирена Петева

SCIENTIFIC PARADIGMS OF THE NEW CHINESE SILK ROAD – CURRENT STATE AND PERSPECTIVES

Stoyan Denchev, Bella Tetevenska, Irena Peteva

Abstract: *The current article describes the scientific paradigms of the ideas of the so called New Silk Road, the current state of development and acceptance of this idea and the perspectives from scientific and new world development point of view*

Keywords: *New Silk Road, One Belt One Road Initiative, economic development, new scientific research, innovations, globalization, global growth and development, technical progress, scientific development, joint values, cultural exchange, policy coordination, facilities connectivity, trade and investment, financial integration, etc.*

Хиляди мили и хиляди години древни маршрути на коприната въплъщават дух на мир и сътрудничество, отвореност и приобщаване, взаимно учене и ползи. Духът на „Пътят на коприната се превърна в голямо наследство на човешката цивилизация (Си Дзинпин 2015) и катализатор за ускоряване на обективните процеси на динамичните промени на цивилизацията в съвременния свят.

В китайската династия Хан около 140 г. пр. н. е. царският емисар Джан напуснал Чан Ан (Сиан) и пътувал на запад на мирна мисия, откривайки един сухопътен маршрут, свързващ Изтока и Запада, чиято експлоатация води до икономически подем.

Векове по-късно, в годините на династиите Тан, Сон и Юан, такива маршрути както по суша, така и по море, подпомагат поддържането на добри икономически и политически отношения и държавите, намиращи се на тези „копринени пътища“, процъфтяват. Големите откриватели, включително Дю Хуан (Китай), Марко Поло (Италия) и Ибн Батутах (Мароко), оставят своите следи за историята именно по тези древни

маршрути. В началото на 15. век Джън Хъ, известен китайски навигатор в династията Мин, прави седем пътувания до западните морета, които се възхваляват като „подвиг, който все още се запомня днес“ (Си Дзинпин 2015). „Тези пионери са спечелили своето място в историята не като завоеватели с военни кораби, оръжия или мечове, а по-скоро като емисари на разбирателството, приятелството и търговията, които са създали мост за мир и сътрудничество „Изток-Запад“ със своите кервани и плавателни съдове, натоварени със стоки“ (Си Дзинпин 2015).

Древните копринени маршрути, обхващащи долините на Нил, Тигър и Ефрат, Инд и Ганг, както и реките Хуанхъ (Жълтата река) и Яндзъ, се считат за емблема на откритост и приобщаване. Маршрутите свързват родните места на египетската, вавилонската, индийската и китайската цивилизация, както и земите на будизма, християнството и исляма и домовете на хора от различни цивилизации, националности, религии и раси, позволявайки им да „взаимодействат и да се прегръщат взаимно с отворен ум“, да насърчават духа на взаимно уважение (Си Дзинпин).

Чрез тези маршрути китайската коприна, порцелан, лак и железария се доставят на Запад, докато в Китай влизат пипер, лен, подправки, грозде, нар и др. Будизмът, ислямът и арабската астрономия, календарът и медицината намират своето място в Китай, докато великите китайски открития (хартията, печатането, компасът, книжните пари, барутът, коприната и др.) се разпространяват в други части на света.

Освен търговията (обменът на стоки), древните копринени маршрути стимулират потока от знания и ноу-хау, стимулират нови идеи, формират дух на взаимно учене и доказват, че „цивилизацията процъфтява с откритост, а нациите процъфтяват чрез мирен обмен“ (Си Дзинпин).

Древните градове Алма-Ата, Самарканд и Чан Ан (Сиан), пристанищата на Су и Гуанджоу, Римската империя, Кушанските кралства, както и династиите на Хан и Тан от Китай представляват знамена на просперитет, подсилени от маршрутите.

„Например, будизмът произхожда от Индия, цъфти в Китай и е обогатен в Югоизточна Азия.“ Конфуцианството, родено в Китай, получава признание от европейските мислители като Лайбниц и Волтер, и „в това се крие привлекателността на взаимното обучение.“

Изхождайки от факта, че „историята е най-добрият учител“, можем да заключим, че „славата на древните копринени маршрути показва, че географското разстояние не е непреодолимо.“

Ако държавите, намиращи се „по пътя на коприната“, предприемат крачка една към друга, дори и в днешния глобален, но разединен съвременен свят може да се постигнат едни добри и коректни отношения, бази-

рани на разбирателство, споделени ценности, споделено развитие, мир и хармония за по-добро бъдеще.

Световните научни открития, направени „по пътя на коприната“, освен че отварят нови хоризонти пред научната мисъл и техническия прогрес, провокират генезиса и катализират процесите на изява на възможностите на човешкия гений и дух. Те са определящ фактор за повишаване качеството на живота и благоденствието на цялото човечество в съвременния глобален свят.

В този ред на мисли, по тези важни артерии на взаимодействие, естествено се постига свободното движение на капитали, технологии и хора, обмен на стоки и ресурси, в духа на взаимната изгода. За съвременния свят не е без значение и свободната мобилност на учените.

В интерес не само на България, но и на целия ЕС е ние да покажем ангажираността на страната ни към процесите на динамичните промени на цивилизацията в съвременния свят и да се присъединим към очакванията, че чрез развиването на инициативата „Един път, един пояс“ ще се освободят нови икономически сили за глобален растеж и ще бъдат изградени нови платформи за глобално развитие и ребалансиране на икономическата глобализация, така че човечеството да направи крачка към обща съдба. От друга страна ние се надяваме на резултати, от които печелят всички, и на участие в глобалните управленски процеси, бъдещето световно развитие и икономическия растеж.

В доклад на тема „Българските академични и научни постижения – катализатор за присъединяване към инициативата „Един път, един пояс“ (Bulgaria’s Academic R&D Achievements – Trigger for Joining The Great Belt and Road Initiative), представен на Euro-Asia Economic Forum, проведен в 20 – 22 септември 2017 г. в гр. Сиан, КНР беше отбелязано, че влиянието на икономическия растеж и развитието върху иновациите, увеличаването на потенциала за научноизследователска дейност, културното развитие, следващо хода на историята до наши дни, е безспорно. Основният фокус бе върху описанието на академичните постижения в областта на научноизследователската и развойна дейност в България и ролята им като естествен пусков механизъм (катализатор) за присъединяване към големия пояс и път (Great Belt and Road), разкривайки как се променят животът и начинът на мислене на хората под влияние на икономическия растеж, което води до иновации.

На тази основа в изследването бе предложено концептуално обяснение за значението на стратегическото развитие чрез присъединяване към инициативи, които водят до развитие на иновации, и които са необходимите компоненти (достатъчно и необходимо условие) за стартиране

на съвместни инициативи за научни изследвания, културен обмен, нови идеи и тяхното успешно реализиране.

Световният икономически растеж винаги е стимул за научни иновации, културно развитие, обмен на образователни практики и откриване на нови или оптимизиране на известни изобретения. В този контекст много български изследователи произхождат от изобретения и нововъведения, които са променили света, както и от устройства, които са толкова полезни за човечеството в съвременната динамична световна среда, че хората не могат да си представят живота без тях.

Българските открития и изобретения са само някои от най-големите постижения в областта на образованието, науката и технологиите, физиката, медицината, фармакологията, астрономията, компютърните технологии и т. н., както и добре обоснована причина за отразяването на инициативата „Един път, един пояс“, инициатива, считана за мост от предишните човешки постижения към новите възможности и пътна карта за бъдещето. Инициатива, която ще отвори нови хоризонти за научната мисъл и техническия прогрес, чрез сътрудничество за идентифициране на генезиса и катализиране на процесите на проявяване на възможностите на човешкия гений и дух, като се използва научно-техническия прогрес като определящ фактор за повишаване качеството на живот и просперитета на цялото човечество в днешния глобален свят.

Инициативата „Един път, един пояс“ предоставя визионерски план за глобалното икономическо развитие в новия световен ред. Като се позовава на историческия път на коприната, който трансформира характера на международните търговски връзки в древни времена, инициативата „Един път, един пояс“ предлага съвременно решение, което насърчава приобщаващия растеж и развитие през 21. век и за в бъдеще. Той се отнася до наземния „Икономически пояс на коприната“ и на морския копринен път „21. век“. Маршрутите обхващат повече от 68 държави и региони от Азия до Европа през Югоизточна Азия, Южна Азия, Централна Азия, Западна Азия и Близкия Изток, като понастоящем представляват около 30 % от световния БВП и над 35 % от световните стоки търговия.

Инициативата „Един път, един пояс“ и взаимодействията за съвместни проекти ще бъдат полезна подкрепа за специалисти, експерти, инженери, предприемачи, социални активисти и консултанти в областта на управлението с нужното образование, умения и дългогодишен опит в областта на политиката и науката, да обединят усилията си за осигуряване на комуникация между експерти, изследователи, учени и специалисти за създаване на връзки между различните култури и решаване на различ-

ни проблеми за общото развитие, както и създаването на възможност за обмен на най-добри практики, опит, традиции и знания по проблемите в областта на висококачественото образование, обучение и наука в различните общества, с цел създаване и насърчаване на общи ценности и цели за устойчиво икономическо развитие и подобряване на социалните условия, установяване на стратегическо сътрудничество и насърчаване на всеобхватни предимства, взаимодействие, взаимопомощ и взаимно уважение. Всичко това играе уникална и незаменима роля в насърчаването на изграждането на В & R.

Тенденциите са до 2050 г., при правилна експлоатация, инициативата „Пояс и път“, да допринесе с 80 % за растежа на световния БВП и да увеличи с три милиарда хората в т. нар. „средна класа“. Инициативата „Един път, един пояс“ има за цел да съживи безпроблемното движение на капитали, стоки и услуги между Азия и останалата част от света, като насърчи по-нататъшната интеграция на пазара и създаде нови връзки между общностите.

Инициативата предлага на глобалния бизнес – от мултинационални компании до малки и средни предприятия – несравними възможности да се възползват от нови пазари по „Пътя на коприната“ и да получат по-дълбок достъп до пазарите в континенталната част на Китай, Азия, Близкия Изток и Централна и Източна Европа. За развиващите се и нововъзникващите икономики в тези области, инвестициите и търговията ускоряват развитието в полза на всички и осигуряват редица възможности в 5-те ключови области: *културен обмен* – насърчаване на общуването и сътрудничеството между хората; *координация на политиката* – планиране и подкрепа на мащабни проекти за инфраструктурно развитие; *финансова интеграция* – засилване на координацията на двустранното и многостранното финансово сътрудничество; *търговия и инвестиции* – улесняване на трансграничните инвестиции и сътрудничество в снабдителната верига, *свързване на съоръженията* – изграждане на логистична инфраструктура, която да позволи свързването по „пътя на коприната“.

По този повод, делегация от УниБИТ посети Пекин, където участвахме с доклад на тема **„Международната Академия на науките „Пътя на коприната“ – естествен пристан на УниБИТ (The International Silk Road Academy – A Natural ‚Pier‘ of the State University of Library Studies and Information Technologies (SULSIT) – Sofia, Bulgaria)** пред Международния конгрес и Учредителното събрание на Международната научна академия на „Пътя на коприната“ (International Congress of the International Silk Road Academy), проведен на 23 – 25 септември 2017 г. в гр. Пекин, КНР.

Проф. С. Денчев беше поканен от Китайската страна, като учредител на Международна научна академия на „Пътя на коприната“ [International Silk Road Academy of Sciences (ISRAS)]. Тази академия представлява международна неправителствена академична институция с нестопанска цел от високо равнище, със седалище в Пекин, КНР, и е платформа за академично сътрудничество и комуникация между водещи учени, инженери, икономисти и социални активисти от Азия и Европа, служи като международен консултативен център и мозъчен тръст от висок клас за насърчаване на изграждането на В & R и цели постепенното разширяване до Централна Азия, Западна Азия, Източна Азия, Югоизточна Азия и Европа, които са страни и региони, свързани с Пътя на коприната.

ISRAS се инициира съвместно от Китайския научен център към Международната Евро-Азиатска академия на науките, Руската академия на науките, Казахстанската национална академия на природните науки, Руската академия по природни науки и нарочно поканени авторитетни учени от Австрия, Германия, Великобритания, България, Финландия, Кипър, Италия, Сърбия и Швейцария.

Изразът „Път на коприната“ в наименованието на ISRAS се отнася до „Икономическия пояс и пътя на коприната“ и „Пътят на коприната на 21. век“, наричан общо „Един пояс, един път“ (наричан В & R, по-долу).

ISRAS цели установяването на коректно, продуктивно, ползотворно сътрудничество и поддържане на добри отношения с различни институции, с цел успешно планиране и осъществяване на съвместни инициативи в областта на образованието и обучението, научните изследвания и изграждането на добре квалифицирани, конкурентни и отговорни граждани – утвърдени личности в съвременния обществен живот.

Целта на създаването на ISRAS е да се решат проблемите, възникнали в страните, участващи в развитието на инициативата „Един път, един пояс“, като небалансирано развитие, лоша координация на стратегиите за развитие, изглаждането на културните различия и т. н. Друга цел на организацията е да улесни стратегическото партньорство, експлоатацията на ресурсите, икономическата трансформация и модернизация, поддържането на екологичната и природната среда, културния обмен и сътрудничество, както и научните изследвания, научните и технологичните обмени и консултации.

Обединяват се усилията на утвърдени известни специалисти, експерти, инженери, предприемачи, социални активисти и консултанти в областта на управлението, с нужното образование, умения и дългогодишен опит в областите на политиката, науката и културата, за привличане на общественото внимание към важността, както към осигуряването

на комуникация между експерти, академици, изследователи, учени и специалисти за изграждане на връзки между различните култури и решаването на различните проблеми за общественото развитие, така и към възможностите за обмен на добри практики, опит, традиции и знания по проблемите в областта на качеството на образованието, и науката в различните общества, за създаване и насърчаване на споделени ценности и цели, за устойчивото икономическо развитие, подобряване на социалните условия, установяване на стратегическо сътрудничество и промотиране на предимствата и насърчаване на сътрудничеството, взаимодействието, взаимопомощта и взаимното уважение.

Всичко това играе уникална и незаменима роля в насърчаването на инициативата „Един пояс, един път“ (B & R).

Ще ми се накрая да завършим така, както и започнахме, с цитат от Си Дзинпин: „Науката не признава граници, но учените имат своя родина“ (Из реч при посещение в Китайската академия на науките, 17.07.2013 г. (в-к „Жънмин жъбао“ от 18.07.2013 г.).

БИБЛИОГРАФИЯ

Си Дзинпин 2015: Си Дзинпин. Китайска мечта за велико национално възраждане (избрани откъси от речи и изказвания). София: Изд. „Изток-Запад“, 2015, стр. 79.

WT Wilson 2016: WT Wilson, 'China's huge 'One Belt, One Road' initiative is sweeping Central Asia', *The National Enquirer*, 27 July 2016.

China's Belt and Road plan encourages inclusive development, *Financial Times*, May 2017.

ISRAS Constitution, September 2017.

One Belt, One Road: From dialogue to action, McKinsey Global Institute, April 2015

RD Blackwill and JM Harris, *War by other means: geoeconomics and statecraft*, Belknap/Harvard University Press, Cambridge (Mass.), 2016.

The Economist Intelligence Unit (EIU), Prospects and challenges on China's 'one belt, one road': a risk assessment report, EIU, London, 2015.

Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st-Century Maritime Silk Road, Issued by the National Development and Reform Commission, Ministry of Foreign Affairs, and Ministry of Commerce of the People's Republic of China, with State Council authorization, March 2015.

Един пояс, един път, много проблеми. Китайските амбиции за глобално влияние се засилват, но реализирането им ще отнеме известно време – В: Капитал, 26.05.2017 <http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2017/05/26/2977618_edin_poiias_edin_put_mnogo_problemi/>

Griffiths, James 2017: Griffiths, James. Just what is this One Belt, One Road thing anyway?., CNN, May 2017 < <http://edition.cnn.com/2017/05/11/asia/china-one-belt-one-road-explainer/index.html>>

Wade, Geoff. Foreign Affairs, Defence and Security. China's 'One Belt, One Road' initiative, <http://www.aph.gov.au/About_Parliament/Parliamentary_Departments/Parliamentary_Library/pubs/BriefingBook45p/ChinasRoad>

China's New Silk Road May Be A Game-Changer For Pakistan – В: Huffpost, 17.08.2016
http://www.huffingtonpost.com/entry/china-silk-road-pakistan-shaukat-aziz_us_57b49a98e4b0b42c38afc54a

One Belt, One Road. Your guide to understanding OBOR, China's new Silk Road plan > <https://qz.com/983460/obor-an-extremely-simple-guide-to-understanding-chinas-one-belt-one-road-forum-for-its-new-silk-road/><